Kézirat:	*Kiadás:*
Egy Ifju mulatott akkor a' Helységbe.	Egy Ifjú mulatott akkor a' Helységben.
— — — — — — — — — —	— — — — — — — — — —
Mivel bírt ő minden külső belső jóval,	Mert itt a' szépséggel a' kellemetesség
Valami tsak közös lehet halan- [dóval.	Egygyesült, 's a' felsőbb rendű [érdemesség.
Benne volt a' szépség 's a kedvesség [tengere,	A' böltsesség 'sava beszédét hintette
Mellyel mindenektől tiszteletet [nyere.	'S leg szebb illendőség hangját [mérséklette.
Beszédét tudomány sava meg hin- [tette.	
's leg szebb illendőség hangja [mérséklette.	

A kézirathoz új előszó készült, hőséből, Vincentzből Sándor lett, és a regényt egy prózai *toldás* rekeszti be. Érdemes az előszó egy mondatát idéznünk: «Hogy ha mi a' Nemzetünk között gyakran meg-eső emlékezetes történeteket szorgalmatosan fel-keresnénk, nem igen vólna szükségünk az idegen Románok ólvasására.»

GÁLOS REZSŐ.

ÁNYOS PÁL EGY KÖLTEMÉNYÉNEK FORRÁSA ES ISMERETLEN LEVELE.

Ányos Pált meleg barátság fűzte Mészáros Ignáchoz,[1] több költeményt is intézett hozzá. Egy alkalommal elküldte barátjának *Battyáni Károly Eő Hertzegsége halálán* c. költeményét, mely verseinek valamennyi kiadásában szerepel. A Mészárosnak küldött másolat (a helyesirásban, pontozásban és a ragok használatában mutatkozó kisebb eltéréseket nem számítva) teljesen megegyezik a Császár Elemér által kiadott akadémiai kézirat szövegével.[2] A vers után leírta Ányos az eddig ismeretlen német eredetit is. A két szöveget összehasonlítva, a magyart — mint Császár már a német forrás ismerete nélkül is állította — különösen első részében, szabad átdolgozásnak találjuk. A költemény második felében már jobban alkalmazkodik a német szöveghez, sőt egyes sorai szószerint is egyeznek azzal. A német minta a következő volt (szerzőjéről nem tesz említést Ányos):

Eine zartliche Feder hat den erfolgten Tod Fall des (Titel) Hochgeborhner (!) Herrn Herrn Karls, des H. R. Sz. fürsten von Bathány folgendermassen besungen.

Multis ille bonis flebilis occidit. Horatz.

Noch seufzt die Harfe dort von blumigten Gestade
Des Isters Lichtenstein zurück,
Noch sieht man eingedrückt, des Schmerzes bittern Pfade
In Deutschlands ernsten Blick.
Und ach schon wieder eilt dem kühlen Grabeshügel
Ein Liebling der Monarchen zu,
Und Traurigkeit umhüllt mit ihrem schwarzen Fügel
Das Land. O viel zu früh —

[1] Császár Elemér: *Ányos Pál*, 95., 107—8. l.
[2] *Ányos Pál versei.* Császár Elemér kiadása, 1907. 90. l.

Entreisst die Vorsicht uns ihn, die so Theüre (!) Gabe,
Wer kennt ihn, und wer klagt ihn nicht,
Wem lockt die Danckbarkeit nicht Thränen bey dem Grabe,
Und wer versagt die Pflicht?
Sogar des Kriegers Aug, der einst in muntern Scharen
Auf Batthyanens Winck gesiegt
Denckt weinend nach, wie sie mit dem noch Sieger waren,
Der itzt besieget liegt.
Er seufzt: ach dieser Held oft stand er in dem Streite,
Der Tod in Eisen eingehüllt
Flog tausendmal um ihn, und nahm ihn nicht zur Beute,
Sein Wunsch wird nicht erfüllt.
Und auch das Vaterland, entfärbt von jenem Schrecken,
Der es bey seinem Tod beschlich,
Sinckt auf des Helden Grab, weint, nennt ihn, will ihn wecken.
Allein es martert sich
Umsonst. Zum erstenmal versagt er ein Verlangen
Im Schosse der Unsterblichkeit —
Thront nun sein grosser Geist und seine Scheutel prangen
Mit Lorbern, zubereit
Von jenem Gott, der ihm bestimmt, den Wunsch der milden
Monarchin, und der Völcker Glück
Zu grunden und des Keÿsers (!) zartes Herz zu bilden.
Ja ja auf dich zurück
O Fürst lacht jedes Lob, das man mit frohen Zungen
Entzückt den grossen Joseph ruft
Und jeder Freudenstrom, durch ihn von Aug gezwungen
Fleusst hin auf deine Gruft;
Du drücktest ihm ins Herz die edle Menschenliebe,
(Denn auch dein Geist war königlich)
Darum bewundern wir aus Danck geflissene Triebe
Am unseren Kaÿser dich.

Utána találjuk Ányosnak Mészároshoz írt levelét:

Elefánt, Kis-Aszszony Havának 2dik nap- 782.

Ime kedves Barátom Mind a' Német versek, mind a' Magyar fordittás; hogy ha tettzése szerént lesznek az Urnak, különössen fogok örvendeni, én leg alább hiven dolgoztam rajtok, és mentől előbb lehetett el készitettem. — Igaz ugyan, hogy szorul szora nem forditottam, de velejéből semmit sem hagytam el, helyett, hellyel önnön gondolataimmal igyekeztem a munkát ékesiteni, más helyett pedig, a hol láttom, hogy több szavakkal, 's versekkel tsak egyet mond a' német, rövidebb ki mondásba foglaltam, a' mint a' Magyar Poezis tulajdonsága parantsolta. — Töbnyire a' T. Aszszony kezeit tsokolom — és minden lehetséges alkalmatosságban meg akarom bizonyittani hogy meg másalhatatlanul vagyok a

Tekéntetes Urnak

Igsz szivü Baráttya, kész, köteles szolgája

Ányos.

A két verset és a kísérőlevelet Mészáros Ignácnak: *Külömb külömb alkalmatosságokban mondott Jeles Beszédek és irott Nevezetes Levelek* c. kézirata tartotta fönn (a Nemzeti Múzeum kézirattárában 164 Fol. Hung. jelzés alatt). A szövegek a kézirat 190/a—191/b lapjain olvashatók.

Közli: MAY ISTVÁN.